

Зовнішнє незалежне оцінювання 2014 року з української мови і літератури (2 сесія)

Зміст завдання та правильна відповідь	Відповідність завдання Програмі зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури
Частина 1 Українська мова	
1. <i>Апостроф</i> на місці пропуску треба писати в усіх словах рядка пір..їнка, трав..янистий, зів..яти	Орфографія. Правила вживання апострофа
2. Антонімічну пару вжито в прислів'ї Малі діти – малий клопіт, а підростуть – буде великий.	Лексикологія. Антоніми
3. Правильною є форма займенника в словосполученні на тім березі ріки	Морфологія. Займенник. Особливості відмінювання
4. Другий склад наголошений у слові завдання	Орфоепія. Наголос, наголошені й ненаголошені склади
5. Граматичну помилку допущено в реченні Степ розлігся перед мандрівником, який переливався барвами весняного цвіту.	Синтаксис. Складне речення
6. Спільнокореневим до слова «сонний» є спросонку	Будова слова. Словотвір. Основні способи словотворення
Прочитайте текст і виконайте завдання 7–10. (1) Дуб здавна постає як символ незламної сили, могутності та переможного довголіття. (2) У селі (В,в)ерхня Хортиця, яке нині перетворилося на передмістя Запоріжжя, височить дуб-велетень, вік якого понад вісімсот років. (3) Ще за часів (К,к)іївської Русі з брунатного жолудя проклюнувся паросток і, набираючи сили, згодом перетворився на розлоге дерево. (4) Під ним проходили мешканці (П,п)івденних степів, у його затінку вони відпочивали, ховалися від дощу або палючого сонця. (5) Нині над дубом-велетнем мчать реактивні лайнери, пролітають штучні супутники (З,з)емлі, а він, як і колись, живе, зеленіє, задумливо шумить серед безкраїх рідних обширів.	

7. Синонімом до прикметника «розлоге» в третьому реченні тексту є слово гіллясте	Лексикологія. Синонім
8. З маленької букви в тексті треба писати слово (П,п)івденних	Орфографія. Правопис великої літери
9. Простим є речення третє	Синтаксис. Види речень у сучасній українській мові
10. Відокремленою обставиною ускладнено речення третє	Синтаксис. Просте ускладнене речення. Відокремлені додатки, обставини
11. Підкреслені букви позначають однаковий звук у кожному слові рядка я к би, г валт, е к зистенція	Фонетика. Позначення звуків мовлення на письмі
12. Редагування потребує сполука в рядку упродовж місяця, на протязі місяця	Лексикологія. Лексичне значення слова
13. Помилку в написанні слова допущено в рядку кипарис, азимут, косінус	Орфографія. Написання слів іншомовного походження
14. Усі слова треба писати зі сполучною буквою о в рядку тисяч..літній, гірнич..рудний, світ..гляд, дощ..мір	Орфографія. Написання складних слів
15. Букву е на місці пропуску треба писати в усіх словах рядка кл..котіти, прич..пити, р..шітце	Орфографія. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів
16. Букву в треба писати на місці обох пропусків рядка ...лада (керівні органи), ..лада (право керувати кимось або чимось)	Лексикологія. Лексичне значення слова
17. Помилку у відмінюванні іменників допущено в рядку концерт Олега Білоноженко	Морфологія. Іменник. Особливості вживання та написання відмінкових форм
18. Порушено норму відмінювання числівника в рядку Швидкість бігу гепарда – від сто двадцяти до сто сорока кілометрів за годину.	Морфологія. Числівник. Типи відмінювання кількісних числівників
19. Немає помилок у дієслівних формах рядка мовчимо, відповіси, клеїмо	Синтаксис. Дієслово. Словозміна дієслів I та II дієвідміни

20. Між однорідними членами речення й узагальнювальним словом треба поставити тире в рядку (розділові знаки пропущено) В обручі робили прорізи куди вмонтовували маленькі дзвіночки металеві пластини-брязкальця усе, що могло видавати дзвін.	Морфологія. Синтаксис. Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами								
21. Складносурядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення «Земля не може жити без сонця ...» вибрати а людина – без щастя.	Синтаксис. Складне речення. Складносурядне речення								
22. Прочитайте речення. <i>Надходить пора переміщення барв (1) а сині верховіття дерев на рожевому тлі неба ще розгойдують у собі блакитно-сизі відтінки (2) і відчуваєш (3) скрізь причаїлися невидимі полохливі тіні (4) тому стало і повніше навколо (5) і більш тривожно на серці.</i> Кому треба ставити на місці всіх цифр, ОКРІМ 3	Синтаксис. Розділові знаки в різних видах речення								
23. Прочитайте речення. <i>Студентка, [...] перевтому, блискуче склала іспит.</i> Замість пропуску можуть стояти всі слова, ОКРІМ не дивлячись на	Морфологія. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника								
24. З'ясуйте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово). Щодня ми реалізуємо себе, (1) виявляючи своє ставлення (2) до навколишнього світу, і найповніше, (3) найглибше (4) цей процес відбувається в мовленні під час повсякденного спілкування. <table border="1" data-bbox="143 1246 1491 1412"> <tr> <td>(1)виявляючи</td><td>дієприслівник (форма дієслова)</td></tr> <tr> <td>(2)до</td><td>прийменник</td></tr> <tr> <td>(3)найглибше</td><td>прислівник</td></tr> <tr> <td>(4)цей</td><td>займенник</td></tr> </table>		(1)виявляючи	дієприслівник (форма дієслова)	(2)до	прийменник	(3)найглибше	прислівник	(4)цей	займенник
(1)виявляючи	дієприслівник (форма дієслова)								
(2)до	прийменник								
(3)найглибше	прислівник								
(4)цей	займенник								

25. Установіть відповідність між фразеологізмом і його значенням.		Фразеологія. Фразеологізми
гнути кирпич	зазнаватися	
мотати на вус	помічати	
водити за носа	обдурювати	
ловити гав	байдикувати	
26. З'ясуйте, який розділовий знак треба ставити на місці пропуску в кожному наведеному реченні.		Синтаксис. Способи відтворення чужого мовлення. Речення з прямою мовою
кома	«Наша артіль бідна, – сказав старий [...] – і кидати шаланду в морі не годиться».	
двокрапка	«Сьогодні ж додому, – повторив Сахно і додав [...] – Ходімо подарунки дітям купувати».	
лапки	«Як дивно все відбувається. Як дивно! [...] – думав Микола.	
тире	«Стій, – гукав на неї Іван, [...] звідки ти приїхала?»	
27. Установіть відповідність між видом односкладного речення та його прикладом.		Синтаксис. Односкладні речення
називне	Криштальний промінь сміливого сонця.	
означено-особове	Поверни золоті її очі, сині хвилі і вітер весни.	
неозначено-особове	Гостей зустрічали щиро, з хлібом-сіллю.	
безособове	Шкода даремно згаяного часу.	
28. З'ясуйте, яким членом речення є виділені слова.		Синтаксис. Граматична основа речення. Другорядні члени речення
підмет	<i>Учора</i> шнє ніби сон, що випурхнув з очей.	
присудок	Щирі друзі <i>гледика</i> не поб'ють.	
означення	На десерт подали сік <i>із полуниць</i> .	
обставина	<i>Перехожі з подивом</i> поглядали на дівчину.	

Читання й аналіз тексту

Прочитайте текст (цифри в дужках позначають номери рядків)
і виконайте завдання 29–36.

«Мальовані історії»: українська версія

(1–6) «Комікс» – загальнозживаний термін, який у перекладі означає «кумедний». Щоправда, нині в Європі власне коміксами називають лише видане в Америці, французи найменували це «стрічка малюнків», японці – «манга» тощо. Українські майстри, які працюють у цьому жанрі, називають такі твори «мальованими історіями». Словом, кожна нація має свій продукт з особливою назвою й походженням. Схожий лише спосіб висловлювання, решта – геть різне.

(7–12) У свідомості пересічної людини слово «комікс» найчастіше асоціюється з чимось комічним і несерйозним, тож не дивно, що й ставлення до коміксів іноді відповідне: мовляв, легке читиво для тинейджерів. Та скептики були б, напевно, здивовані, зазирнувши в минуле й побачивши одну з перших «мальованих історій» у японському монастирі XII ст. Базові прийоми жанру, рухи й жести персонажів були запозичені саме з цих найперших робіт.

(13–28) Загалом історію коміксів сміливо можна споріднювати з наскельним живописом. Давні люди не просто намагалися зобразити картину – це був сюжет, низка подій, наприклад полювання на звіра. «Перші письмена, імовірно, трансформувалися в ієрогліфи, – розповідає художник Олексій Чебикін. – У єгиптян це взагалі суцільний комікс! Або візьмімо китайське письмо: ієрогліф «будинок» справді схожий на будинок, ієрогліф «людина» має «стовбур», «руки-ноги»... Із Греції до нас прийшла традиція навколо ікони малювати життя! Подивившись на розписи церков за тамтешнім канонем, можна прочитати майже все Святе Письмо. Там якраз і поєднано зображення святого з текстовим супроводом». Традицію оповідей у малюнках було помічено в XVI–XVII ст., коли в Барселоні та Валенсії почали поширювати малюнки для простого люду. Це були перекази життя святих у вигляді невеликих відбитків гравюр на кольорових аркушах. У Європі й Штатах у теперішньому вигляді мальовані історії ввійшли в обіг майже водночас, та практичні американці перші поставили це на комерційну основу. Першим бізнес-коміксом стали історії про Жовтого Хлопчика – «Yellow Kid». Правда, сьогодні Європу й Америку швидкими темпами заповнює азійська, передусім японська, традиція.

(29–42) Як і в усьому, у створенні коміксів японці дотримуються традицій. Манги досі малюють тушшю, вони чорно-білі й послідовність картинок ведуть ззаду наперед – згідно з канонами місцевого правопису. Такої самої послідовності автори наполегливо просять дотримуватися під час видання перекладів – мовляв, від цього кардинально залежить правильність сприймання історії. Адже це, на перший погляд, нехитре мистецтво здатне проникати у свідомість значно глибше, швидше й непомітніше, ніж література чи кіно. Майстерно переданий у формі коміксу «меседж» може слугувати ефективним рушієм, чи навіть засобом певного впливу. У цьому, зокрема, переконаний Віталій Сікарчук, більш знаний під псевдонімом Пекельного Бульби. «За освітою я вчитель, свого часу викладав у школі, – каже він. – І комікс ставав у пригоді, щоб показати учням той чи інший приклад. Цей жанр не має аналогів – він неவிбагливий, не вимагає особливої підготовки. Є, звісно, комікси, виконані на високому рівні, але водночас можна малювати абсолютний примітив у сенсі виконання, і це сприйматимуть!»

(43–50) В Україні навіть тоді, коли ще не відоме було слово «комікс» і не знані були приклади мальованої історії з Європи, цей жанр поступово розвивався. Серед корифеїв – графік-ілюстратор Георгій Малаков. У дитинстві він вигадував зразки цього жанру – жив у Києві під окупацією, придумував героїв, зображував сюжети про війну... Відомий художник Ігор Вишинський, автор багатьох ілюстрацій до дитячої літератури, створював повноцінні комікси про друзів-художників. Придумував їм образи, кумедні ситуації, розповідав про уявну державу в центрі Європи, де були представники різних націй. Твір займав понад 300 сторінок.

(51–58) Нині в нас мистецтво «мальованих оповідей» теж активно розвивається, але комікси рідко виходять на широку публіку. Опитані «коміксисти» бачать два шляхи виживання. Перший – це «йти» в російські видавництва, адже вітчизняних зразків жанру в чистому вигляді практично ніде не друкують. Другий – ховатися в арт-підпіллі, що рясно квітне в мережі Інтернет і в самвидаві. «Офіційні видання, на жаль, надають перевагу російськомовному продукту, як і преса чи кінематограф, – каже О. Чебикін. – У нашій країні досі вважають, що ринок сусідів ширший, тож випускати російською – економічно вигідніше».

(59–74) З огляду на непевний статус вітчизняних «мальованих історій» говорити про власну сучасну школу коміксу поки що рано. Однак це може бути нашою перевагою. «Відсутність школи має свої плюси: не існує обмежень, – уважає Пекельний Бульба. – Може, це і вплине на розвиток, на створення своєрідної течії в нас». Проте, на думку Олексія Чебікіна, школа української мальованої історії таки формується:

«Наша школа справді дуже відрізняється від французької, російської, молдовської... Мені важко схарактеризувати ці особливості... Різниця в графічному матеріалі. Школа української графіки була завжди відмінна й відокремлена від європейської, хоча закорінена вона саме в Європі – перші її представники навчалися у Німеччині. Багато хто здобував освіту в Росії знову-таки від художників, які навчалися в Італії. У Львові своя ситуація: вони й до 1920 року мали тісні стосунки з Польщею та Німеччиною, і це відчутно... Київська Русь дала свій симбіоз, коли грецька школа, що прийшла з Візантії, поєдналася зі скандинавським мінімалізмом і структурою. І в нас згодом з'явилося «реалістичне бароко», коли зображення ніби щільно переплетене з декоративним трактуванням: звідти наші примітивісти, яких ми знаємо. Українська графіка близька до латиноамериканської».

(75–80) Хай там як, ми маємо величезний простір для творчості в галузі коміксу, невичерпний потенціал, неймовірну кількість власних супергероїв, є що обігрувати, де розвернутися, і кожен може знайти своє. Тож навіть у сьогоденних обмежених умовах ентузіасти знаходять один одного й, не чекаючи «мани з неба», чи то пак від видавців, вигадують спільні проекти, фестивалі, віртуальні спільноти тощо. Словом, є надія, що наша «мальована історія» житиме!

За Н. Михайловою, журнал «Міжнародний туризм»

29. «Пекельний Бульба» – творчий псевдонім Віталія Сікарчука	Розвиток мовлення. Текст як середовище функціонування мовних одиниць
30. Варваризм «меседж», ужитий у тексті (рядки 35–36), можна було б замінити зі збереженням його контекстуального змісту словом послання	Розвиток мовлення. Текст як середовище функціонування мовних одиниць
31. У тексті НЕ РОЗКРИТО мікротему, наведену в рядку специфіка українських шанувальників коміксів	Розвиток мовлення. Поділ тексту на абзаци, мікротеми
32. Відповідають позиції Олексія Чебикіна щодо особливостей вітчизняної традиції творення коміксів (рядки 62–74) усі твердження, ОКРІМ Вітчизняна графіка у творенні коміксів найбільш подібна до європейської, з якою мала давні постійні зв'язки.	Розвиток мовлення. Тема й основна думка висловлювання

33. НЕПРАВИЛЬНИМ стосовно тексту є висновкове твердження в рядку Комікси не варто використовувати в навчальному процесі через їх сильний вплив на свідомість.	Розвиток мовлення. Тема й основна думка висловлювання
34. За типом мовлення текст є розповіддю з елементами роздуму	Розвиток мовлення. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення
35. Ідею тексту найточніше передає фрагмент, наведений у рядку ...ми маємо величезний простір для творчості в галузі коміксу, невичерпний потенціал, неймовірну кількість власних супергероїв, є що обігрувати, де розвернутися... (рядки 75–77).	Розвиток мовлення. Тема й основна думка висловлювання
36. Думку про те, що комікси є універсальним для людства жанром, підтверджують усі фрагменти тексту, ОКРІМ У свідомості пересічної людини слово «комікс» найчастіше асоціюється з чимось комічним і несерйозним, тож не дивно, що й ставлення до коміксів іноді відповідне: мовляв, легке читиво для тинейджерів (рядки 7–9).	Розвиток мовлення. Текст. Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність
Частина 2 Українська література	
37. Образ гордої красуні, яка сміливо захищає власну гідність, є у творі «Бондарівна»	Усна народна творчість. Балада «Бондарівна»
38. Про київського князя Святослава («Слово про похід Ігорів») йдеться в рядку «Ізронив злотє слово, з сльозами змішанє»	Давня українська література. «Слово про похід Ігорів»
39. Рядки <i>Зброю співаю і мужа, що перший з надмор'їв троянських, Долею гнаний нещадно, на берег ступив Лавінійський</i> оригінально переробив Іван Котляревський	Література кінця XVIII – початку XX ст. Іван Котляревський. «Енеїда»

40. Народну пісню <i>«Ой під вишнею, під черешнею / Стояв старий з молодою, як із ягодою»</i> адресовано возному Тетерваковському	Література кінця XVIII – початку XX ст. Іван Котляревський. «Наталка Полтавка»
41. Рядки <i>Шляхи життя важкі і грузні: працюй – зморивсь чи не зморивсь. Він полюбив огонь у кузні, під молотом, що все іскривсь</i> присвячено Іванові Франку	Література кінця XVIII – початку XX ст. Іван Франко. Біографічні відомості про письменника
42. <i>«Запорожжя споконвіку було серцем українським, на Запорожжі воля ніколи не вмирала, давні звичаї ніколи не забувались»</i>, – пише Пантелеймон Куліш	Література кінця XVIII – початку XX ст. Пантелеймон Куліш. «Чорна рада»
43. Думка з Першого послання Іоанна Богослова <i>«Коли хтось каже: «Я люблю Бога», а брата свого ненавидить, – неправду говорить. Хто любить Бога, той нехай любить і брата свого»</i> є суголосною провідній ідеї твору «І мертвим, і живим, і ненарожденним...»	Література кінця XVIII – початку XX ст. Тарас Шевченко. «І мертвим, і живим, і ненарожденним...»
44. <i>«Ця дівчина не просто так, Маруся. / Це – голос наш. Це – пісня. Це – душа»</i> – сказано про героїню роману у віршах	Література XX ст. Ліна Костенко. «Маруся Чурай». Знати теоретико-літературне поняття <i>роман у віршах</i>

45. Персонажа давньогрецької міфології, зображеного на малюнку, згадано у творі «Кавказ»		Література кінця XVIII – початку XX ст. Тарас Шевченко. «Кавказ»
46. «Любові всевишній присвячується» твір «Три зозулі з поклоном»		Література XX ст. Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном»
47. «Росте Антонич, і росте трава, / і зеленіють кучеряві вільхи», – писав про себе автор поезії «Різдво»		Література XX ст. Богдан-Ігор Антонич. «Різдво»
48. Василь Стефаник започаткував в українській літературі стильову течію експресіонізму		Література XX ст. Василь Стефаник. Місце і роль митця в літературному процесі. <i>Знати</i> теоретико-літературне поняття експресіонізм
49. «Шумить, гуде Тополівка. До Лавріна Запорожця приїхали гості» – так починається оповідь про події твору Олександра Довженка		Література XX ст. Олександр Довженко. «Україна в огні»

50. Справжнє прізвище автора твору «Тигролови» – Лозов'ягін	Твори українських письменників-емігрантів. Література ХХ ст.
51. «Моя зброя – сміх!» – так пояснював своє мистецьке покликання Остап Вишня	Література ХХ ст. Остап Вишня. Місце і роль митця в літературному процесі
52. Образи соняшника й сонця, що символізують поета й поезію, створив Іван Драч	Література ХХ ст. Іван Драч. «Балада про соняшник»
53. Народну «Пісню про Байду» переосмислює (<i>«У Полтаві на риночку...»</i>) героїня твору «Маруся Чурай»	Література ХХ ст. Ліна Костенко. «Маруся Чурай»
54. Рядки <i>Можна вибрати друга і по духу брата, Та не можна рідну матір вибирати</i> написано Василем Симоненком	Література ХХ ст. Василь Симоненко. «Лебеді материнства»
55. «У Томську мене перехопила залізнична агентура НКВС. Арешт, суд, вирок: за втечу із заслання – три роки вже ув'язнення в таборі. Так я потрапив у «Бамлаг» (Байкало-амурський лагер)», – згадував Іван Багряний	Твори українських письменників-емігрантів. Іван Багряний. «Тигролови»

56. Синтез мистецтва й антимистецтва, елітарної й масової культури, іронічно-сміхового й серйозного ставлення до дійсності – це характерна риса постмодернізму		Сучасний літературний процес. <i>Орієнтуватися</i> в основних тенденціях розвитку сучасної літератури; знати літературні угруповання 1980–1990-х років, найвизначніших представників літератури. <i>Визначати</i> найхарактерніші ознаки постмодернізму
57. Установіть відповідність між назвами двох творів одного автора.		Давня українська література. Література кінця XVIII – початку XX ст. Література XX ст.
«Маруся Чурай»	«Українське альфреско»	
«Сон» («У всякого своя доля»)	«Катерина»	
«О земле втрачена, явися!..»	«Як добре те, що смерті не боюсь я»	
«Всякому місту – звичай і права»	«Бджола та Шершень»	
58. Установіть відповідність між жанром і персонажем твору.		Література кінця XVIII – початку XX ст. Література XX ст.
роман	Яким Сомко	
поема	Іван Гонти	
п'єса	Терпилиха	
повість	Наум Дрот	
59. Установіть відповідність між персонажами того самого твору.		Література кінця XVIII – початку XX ст. Література XX ст.
Уля Розсоха	Мокій Мазайло	
Кирило Тур	Богдан Чорногор	
Палагна	Марічка Гутенюк	
Мелашка Балаш	Лаврін Кайдаш	

60. Установіть відповідність між письменником і висловлюванням про нього.		Давня українська література. Література кінця XVIII – початку XX ст. Література XX ст.
Микола Хвильовий	«У його творі заковано вибір, що невблаганно поставав перед українським комуністом, роздвоюючи його свідомість: вибір між вірністю фанатичній догмі й синівською любов'ю до Матері-України...»	
Остап Вишня	«Багато його усмішок – це розгорнуті сцени, де дійові особи живуть і діють немовби на підмостках, вони такі сценічно довершені, що самі просяться, аби їх зіграли...»	
Іван Котляревський	«Він зробив цю м'яку, виразну, сильну, багату мову літературною, і українська мова, яку тоді вважали місцевою говіркою, з його легкої руки залунала так голосно, що звуки її рознесли по всій Росії...»	
Григорій Сковорода	«Добрими старими шляхами, обминаючи казенні “стовпи неотесані”, але не обминаючи доріг європейської науки, мандрував по Україні і сіяв у людських серцях мудрість любові та самопізнання, задоволення в сродній праці та совісті – як чистий кришталь...»	
Частина 3 Власне висловлення		
61. Прочитайте наведений текст. У житті людина може досягати різних висот. Багато хто прагне владарювати, керувати, бути значною й помітною фігурою. А дехто вважає, що й маленька людина може приносити велику користь. Чи заслуговує маленька людина на ту ж повагу, що й людина з високими амбіціями? Викладіть Ваш погляд на цю проблему.		Розвиток мовлення